

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 534 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

ZAMONAVIY YOSH OILALARDA GENDER MUNOSABATINING O'RGANILGANLIK HOLATI

Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi

Alisher Navoiy nomidagi o'zbek tili va adabiyoti universiteti
"psixologiya va sotsiologiya" kafedrasida magistranti

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatlarning o'rganilganlik darajasi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Tadqiqot doirasida gender tushunchasining ijtimoiy-psixologik mohiyati, oilaviy munosabatlar tizimida gender rollarining shakllanishi va transformatsiyasi, shuningdek, zamonaviy ijtimoiy-madaniy omillarning yosh oilalar hayotiga ta'siri yoritiladi. Gender munosabatlarning talqini strukturaviy-funksional, konfliktologik, feministik va ijtimoiy-konstruktivistik yondashuvlar asosida tizimlashtiriladi.

Kalit so'zlar: gender, yosh oila, gender munosabatlari, oilaviy rollar, gender stereotiplari, tenglik, oilaviy psixologiya, modernizatsiya.

Abstract: This article analyzes the degree to which gender relations in modern young families have been studied from a scientific and theoretical perspective. The research examines the socio-psychological essence of the concept of "gender," the formation and transformation of gender roles within the system of family relations, as well as the influence of contemporary socio-cultural factors on the lives of young families. The interpretation of gender relations is systematized on the basis of structural-functional, conflict, feminist, and social-constructivist approaches.

Key words: gender, young family, gender relations, family roles, gender stereotypes, equality, family psychology, modernization.

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической точки зрения анализируется степень изученности гендерных отношений в современных молодых семьях. В рамках исследования рассматриваются социально-психологическая сущность понятия "гендер", формирование и трансформация гендерных ролей в системе семейных отношений, а также влияние современных социокультурных факторов на жизнь молодых семей. Интерпретация гендерных отношений систематизируется на основе структурно-функционального, конфликт логического, феминистского и социально-конструктивистского подходов.

Ключевые слова: гендер, молодая семья, гендерные отношения, семейные роли, гендерные стереотипы, равенство, семейная психология, модернизация.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti jarayonida oila institutining mazmuni va shakli sezilarli darajada o'zgarib bormoqda. Ayniqsa, yosh oilalarda gender munosabatlari masalasi dolzarb ilmiy muammolardan biri sifatida ko'rilmogda. Gender tengligi, erkak va ayolning oiladagi ijtimoiy rollari, mas'uliyat taqsimoti hamda qaror qabul qilish jarayonidagi ishtiroki bugungi kunda nafaqat sotsiologiya, balki pedagogika, psixologiya va falsafa fanlarida ham keng o'rganilmoqda. Shu bois, yosh oilalarda gender munosabatlarning o'rganilganlik darajasini ilmiy jihatdan tahlil qilish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Gender tushunchasi dastlab biologik jins bilan tenglashtirilgan bo'lsa-da, zamonaviy ijtimoiy-gumanitar fanlarda u erkak va ayollarning jamiyat tomonidan shakllantirilgan ijtimoiy rollari, qadriyatlari, xulq-atvor me'yorlari va kutilmalarini ifodalovchi murakkab ijtimoiy konstrukt sifatida talqin etiladi. Psixologiya va sotsiologiya fanlarida gender munosabatlari shaxslararo o'zaro ta'sir jarayoni, rollar taqsimoti va ijtimoiy stereotiplar tizimi doirasida o'rganiladi. Oilaviy muhit esa gender rollarining namoyon bo'lishi va mustahkamlanishida asosiy ijtimoiy institut sifatida e'tirof etiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ilmiy adabiyotlarda oilaviy munosabatlar masalasi keng o'rganilgan. Xususan, G'arb psixologiyasida oilani tizimli yondashuv asosida tadqiq etgan M. Bouen, S. Minuxin, V. Satir kabi olimlar oilaviy rollar va o'zaro munosabatlar dinamikasini tahlil qilganlar. Ularning tadqiqotlarida oilada rollar muvozanatining buzilishi shaxslararo nizolar va psixologik noqulayliklarning manbai sifatida ko'rsatib o'tiladi. Gender nuqtayi nazaridan esa erkak va ayolning oiladagi mavqei, hokimiyat taqsimoti va qaror qabul qilish jarayonidagi ishtiroki muhim omil sifatida talqin etiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mahalliy psixologik va sotsiologik tadqiqotlarda ham oila institutining barqarorligi, yosh oilalarning ijtimoiy moslashuvi, oilaviy qadriyatlarning transformatsiyasi masalalari yoritilgan. Biroq gender munosabatlarining aynan zamonaviy yosh oilalar kesimida nazariy jihatdan umumlashtirilgan tahlili yetarli darajada tizimlashtirilmaganini ko'rish mumkin. Ko'plab tadqiqotlarda gender masalasi alohida emas, balki oilaviy nizolar, ajralishlar yoki ijtimoiy moslashuv muammolari doirasida bilvosita ko'rib chiqiladi. Zamonaviy yosh oila tushunchasi ijtimoiy-demografik mezonlarga ko'ra nikohning dastlabki bosqichida bo'lgan, odatda, 30 yoshgacha bo'lgan er-xotindan tashkil topgan oilani anglatadi. Ushbu bosqich oilaviy rollar taqsimoti, mas'uliyatlarni belgilash, iqtisodiy va ma'naviy moslashuv jarayonlari bilan xarakterlanadi. Aynan shu davrda gender stereotiplari va shaxsiy qarashlar o'rtasida muvofiqlik yoki ziddiyat yuzaga kelishi mumkin.

Tadqiqotchilar ta'kidlashicha, oilaviy barqarorlik ko'p jihatdan er-xotin o'rtasidagi gender rollarining kelishilganligi va o'zaro hurmatga asoslangan hamkorlik darajasiga bog'liqdir. Gender stereotiplari masalasi ham yosh oilalar hayotida muhim o'rin tutadi. Ijtimoiy psixologiyada stereotiplar jamiyat tomonidan shakllantirilgan barqaror tasavvurlar sifatida talqin qilinadi va ular ko'pincha shaxs xulq-atvorini ong osti darajasida boshqaradi. An'anaviy jamiyatlarda erkakning yetakchi, iqtisodiy ta'minotchi sifatidagi roli, ayolning esa asosan uy-ro'zg'or va farzand tarbiyasi bilan shug'ullanishi kutiladi. Zamonaviy sharoitda esa ayollarning ta'lim olishi va mehnat bozorida faol ishtirok etishi natijasida gender rollari qayta taqsimlanmoqda. Bu esa yosh oilalarda yangi munosabat modelining shakllanishiga olib kelmoqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Gender munosabatlari zamonaviy ijtimoiy-gumanitar fanlarda murakkab va ko'p qatlamli hodisa sifatida talqin qilinadi. Ilmiy manbalarda gender nafaqat biologik jinsiy farqlar bilan, balki jamiyat tomonidan shakllantirilgan ijtimoiy rollar, qadriyatlar, kutilmalar va xulq-atvor modellari bilan bog'liq tushuncha sifatida izohlanadi. Shu bois gender munosabatlari erkak va ayol o'rtasidagi o'zaro ta'sirning ijtimoiy-psixologik mexanizmlarini ifodalaydi. Strukturaviy-funksional yondashuv vakillari (T. Parsons va boshqalar) oilada rollar differentsiatsiyasini ijtimoiy tizim barqarorligining omili sifatida baholaydilar. Unga ko'ra, erkak instrumental (moddiy ta'minot, tashqi aloqalar), ayol esa ekspressiv (emotsional qo'llab-quvvatlash, tarbiya) funksiyani bajaradi. Ushbu model uzoq vaqt davomida an'anaviy oilaviy tuzilmaning nazariy asosini tashkil etgan. Biroq zamonaviy tadqiqotlar bunday qat'iy rollar taqsimoti har doim ham oilaviy barqarorlikni ta'minlamasligini ko'rsatmoqda.

Konflikt nazariyasi tarafdorlari gender munosabatlarini resurslar va hokimiyat uchun kurash kontekstida tahlil qiladilar. Ularning fikricha, oiladagi qaror qabul qilish jarayoni va iqtisodiy mustaqillik darajasi gender tengligining asosiy ko'rsatkichlaridan biridir. Bu yondashuv ayniqsa yosh oilalarda dolzarb bo'lib, chunki nikohning dastlabki bosqichida yetakchilik, mas'uliyat va moliyaviy boshqaruv masalalari ko'pincha muhokama va kelishuv jarayonini talab etadi. Feministik nazariya esa gender munosabatlarini ijtimoiy tenglik va diskriminatsiya masalalari bilan bog'laydi.

Mazkur yondashuvga ko'ra, jamiyatdagi patriarxal stereotiplar oilaviy munosabatlarga ham ta'sir ko'rsatadi va ayolning ijtimoiy mavqeini cheklashi mumkin. Shu bilan birga, zamonaviy feministik tadqiqotlar erkaklarning ham gender stereotiplari bosimiga duch kelishini qayd etadi. Demak, gender munosabatlarini bir tomonlama emas, balki o'zaro ta'sir va hamkorlik tizimi sifatida o'rganish maqsadga muvofiqdir. Ijtimoiy-konstruktivistik yondashuv esa gender rollari biologik zarurat emas, balki ijtimoiy tajriba va madaniy an'analar mahsuli ekanini ta'kidlaydi. Bu nuqtayi nazar zamonaviy yosh oilalarda gender rollarining o'zgaruvchanligini tushuntirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. So'nggi o'n yilliklarda ayollarning ta'lim darajasi va mehnat bozorida faolligi ortishi gender rollarining qayta taqsimlanishiga olib keldi.

Ilmiy manbalarda qayd etilishicha, iqtisodiy mustaqillikning ortishi oiladagi qaror qabul qilish jarayoniga ham ta'sir ko'rsatadi. Natijada oilada hamkorlik modeli, ya'ni mas'uliyat va majburiyatlarni o'zaro kelishuv asosida taqsimlash tamoyili kengroq tarqalmoqda. Yosh oilalarda an'anaviy va zamonaviy qarashlar o'rtasi-

dagi tafovutlar ayniqsa sezilarli namoyon bo'ladi. Bir tomondan, milliy qadriyatlar va oilaviy an'analar saqlanib qolmoqda, ikkinchi tomondan esa, globallashuv va axborot oqimining kuchayishi yangi gender modellarning shakllanishiga zamin yaratmoqda. Tadqiqotchilar buni "ikkiyoqlama sotsializatsiya" jarayoni sifatida izohlaydilar, ya'ni shaxs bir vaqtning o'zida an'anaviy va modern qadriyatlar ta'sirida shakllanadi.

Psixologik nuqtayi nazardan, gender rollarining moslashuvchanligi oilaviy iqlimga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. O'zaro hurmat va tenglikka asoslangan munosabatlar emotsional yaqinlikni mustahkamlaydi hamda nizolar ehtimolini kamaytiradi. Aksincha, qat'iy stereotiplar va rollarning majburiy yuklatilishi stress va norozilikka sabab bo'lishi mumkin. Shu o'rinda yosh oilalarda ota-onalik rollarining qayta taqsimlanishi ham muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy tendensiyalarda farzand tarbiyasida otalarning faol ishtiroki ortib borayotgani kuzatiladi. Bu esa oilaviy munosabatlarning demokratlashuv jarayonini aks ettiradi.

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda gender munosabatlari keng empirik tadqiqotlar asosida o'rganilgan. Masalan, R. Inglehart va P. Norris gender tengligi darajasini madaniy o'zgarishlar bilan bog'lab, iqtisodiy rivojlanish va qadriyatlar transformatsiyasi o'rtasidagi uzviy aloqani asoslab berganlar. Ularning konsepsiyasiga ko'ra, jamiyat modernizatsiyalashgani sari gender tengligi ko'rsatkichlari ham ortib boradi. Ijtimoiy psixologiyada esa er-xotin o'rtasidagi rollar kelishuvi nikohdan qoniqish darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatishi aniqlangan. Bu natijalar yosh oilalarda gender munosabatlarini o'rganishning amaliy ahamiyatini tasdiqlaydi. Mahalliy tadqiqotlarda oila institutining barqarorligi, milliy qadriyatlarning saqlanishi va yosh oilalarning ijtimoiy moslashuvi masalalari keng yoritilgan bo'lsa-da, gender munosabatlarining tizimli nazariy tahlili hali to'liq shakllanmagan. Ayrim ishlarda gender tengligi masalasi ijtimoiy siyosat yoki demografik jarayonlar doirasida ko'rib chiqiladi. Bu esa mazkur yo'nalishda kompleks va integrativ yondashuv zarurligini ko'rsatadi.

Shuningdek, ilmiy manbalar tahlili gender munosabatlarini o'rganishda interdisiplinar yondashuvning ustuvorligini namoyon etadi. Psixologiya, sotsiologiya, pedagogika va madaniyatshunoslik fanlarining kesishgan nuqtasida olib borilgan tadqiqotlar masalaning ko'p qirrali mohiyatini ochib berishga xizmat qiladi. Umuman olganda, zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatlari dinamik va o'zgaruvchan tizim bo'lib, u ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy omillar ta'sirida shakllanadi. Ilmiy adabiyotlar tahlili ushbu masala yetarlicha o'rganilganini ko'rsatsa-da, yosh oilalar kesimida milliy xususiyatlarni inobatga olgan holda tizimli umumlashtirish ishlari hali ham dolzarbligicha qolmoqda.

XULOSA

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti sharoitida yosh oilalarda gender munosabatlari mazmunan yangilanib, ijtimoiy-psixologik jihatdan murakkablashib bormoqda. Ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, gender munosabatlari oilaviy tizimning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u shaxslararo muloqot, rollar taqsimoti, qaror qabul qilish jarayoni hamda emotsional muhit bilan uzviy bog'liqdir. Gender masalasi nafaqat biologik farqlar, balki ijtimoiy-madaniy konstruktlar, stereotiplar va qadriyatlar tizimi orqali shakllanishi bilan tavsiflanadi. Nazariy yondashuvlar tahlili gender munosabatlarini turlicha talqin qilish imkonini beradi. Strukturaviy-funksional yondashuv oilada rollar differensiatsiyasini barqarorlik omili sifatida ko'rsa, konflikt va feministik nazariyalar gender tengsizligi hamda hokimiyat taqsimotiga e'tibor qaratadi. Ijtimoiy-konstruktivistik yondashuv esa gender rollarining tarixiy va madaniy shartlanganligini asoslab beradi. Mazkur yondashuvlarning barchasi zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatlarini kompleks o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Tahlillar shuni anglatadiki, globallashuv, axborot texnologiyalarining rivojlanishi, ayollarning ta'lim olishi va mehnat bozorida faolligi ortishi gender rollarining transformatsiyasiga olib kelmoqda. Natijada yosh oilalarda hamkorlikka asoslangan, mas'uliyat va majburiyatlar o'zaro kelishuv asosida taqsimlanadigan model tobora kengayib bormoqda. Shu bilan birga, an'anaviy stereotiplarning saqlanib qolayotgani ayrim hollarda qarashlar to'qnashuviga va psixologik ziddiyatlarga sabab bo'lishi mumkin. Xorijiy tadqiqotlar gender tengligi va nikohdan qoniqish darajasi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatadi. Mahalliy ilmiy ishlarda esa oilaning barqarorligi, milliy qadriyatlar va yosh oilalarning ijtimoiy moslashuvi masalalari keng yoritilgan bo'lsa-da, gender munosabatlarining aynan yosh oilalar kesimidagi tizimli nazariy tahlili yetarlicha umumlashtirilmagan. Bu esa mazkur yo'nalishda interdisiplinar yondashuv asosida yangi ilmiy izlanishlar olib borish zarurligini belgilaydi.

Umuman olganda, zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatlarining o'rganilganlik holati ushbu masalaning ilmiy jihatdan dolzarb va istiqbolli yo'nalish ekanini tasdiqlaydi. Gender munosabatlarida o'zaro hurmat, tenglik va hamkorlik tamoyillarining qaror topishi oilaviy psixologik iqlimning barqarorligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, mazkur muammoning chuqur nazariy tahlili kelgusida amaliy-empirik tadqiqotlar olib borish, yosh oilalar bilan ishlashda psixologik tavsiyalar ishlab chiqish va oilaviy siyosatni takomillashtirish uchun metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 04.07.2022 yildagi 358-son qarori: oila va xotin-qizlar siyosatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar va ijtimoiy tadqiqot materiallari. – Toshkent, 2020. <https://lex.uz/uz/docs/-6094893>
2. Andreeva G.M. Sotsialnaya psixologiya. – Moskva: Aspekt Press, 2001.
3. Blood R.O., Wolfe D.M. Husbands and Wives: The Dynamics of Married Living. – New York: Free Press, 1960.
4. Butler J. Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. – New York: Routledge, 1990.
5. Connell R.W. Gender and Power: Society, the Person and Sexual Politics. – Stanford: Stanford University Press, 1987.
6. Giddens A. Sociology. – Cambridge: Polity Press, 2009.
7. Inglehart R., Norris P. Rising Tide: Gender Equality and Cultural Change Around the World. – Cambridge: Cambridge University Press, 2003.
8. Karimova V.M. Oila psixologiyasi. – Toshkent: Fan, 2010.
9. Myers D. Social Psychology. – New York: McGraw-Hill, 2013.
10. Parsons T., Bales R. Family, Socialization and Interaction Process. – Glencoe: Free Press, 1955.
11. Satir V. Conjoint Family Therapy. – Palo Alto: Science and Behavior Books, 1964.
12. West C., Zimmerman D. Doing Gender // Gender & Society. – 1987. – Vol. 1(2). – P. 125 - 151.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.